

IZSTRĀDĀTO KŪDRAS LAUKU REKULTIVĀCIJA CENAS TĪREĻA PURVĀ

SIA „Olaines kūdra” veic kūdras ieguvī Olaines novada Olaines pagasta, Mārupes novada un Babītes novada Babītes pagasta Cenas tīreļa purva kūdras ieguves laukos saskaņā ar Valsts vides dienesta izsniegto zemes dziļļu izmantošanas licenci nr. CS12ZD0007 un nr.8/156 un ar Rīgas virsmežniecību noslēgto nomas līgumu nr. SRM-11-103-lī un ar Latvijas valsts meži noslēgto nomas līgumu nr. 5.7-1.1_004r_150_11_75.

Purvs izmeklēts no 1944 līdz 1947 gadam, bet kūdras ieguve uzsākta 1949.gadā, kuru joprojām veic SIA „Olaines kūdra”. Cenas tīreļa purvs aizņem 8983 ha platību, t.sk. 6200 ha – augstā tipa kūdra, 32 ha – pārejas tipa kūdra, 2341 ha – zemā tipa kūdra un 410 ha – jauktā tipa kūdra. 2133 ha platību aizņem dabas liegums „Cenas tīrelis”. Rietumos (Babītes pagasts) un austrumos, dienvidaustrumos (Olaines pagasts) purva teritorija tiek izmantota kūdras ieguvei, vairāk kā 1020 ha platībā. Kūdras ieguves lauku licences platība (pēc topogrāfiskās uzmērīšanas datiem) ir 1020,04 ha. Ieguves lauki sagatavoti augstā tipa purva daļā.

Saskaņā ar LR likuma „Par zemes dziļēm” 14. panta 2. punktu, 21.08.2012. LR MK izdoto Noteikumu Nr. 570 par derīgo izrakteņu ieguves kārtību 91. punktu, kūdras ieguves vietas rekultivē šādi:

1. veicot to renaturalizāciju jeb purvam raksturīgās vides atjaunošanu;
2. sagatavojot tās izmantošanai lauksaimniecībā, piemēram, izveidojot ogulāju vai mētrāju audzēšanas laukus;
3. sagatavojot tās izmantošanai mežsaimniecībā;
4. izveidojot ūdenstilpnes;
5. sagatavojot tās rekreācijai;
6. sagatavojot tās izmantošanai citā veidā.

Rekultivācija tiks veikta pakāpeniski, sākotnēji rekultivējot jau esošās licences platības un laukus kuros kūdras dziļums ir salīdzinoši neliels. Tikai tad pakāpeniski tiks apgūti un izstrādāti lauki, kurus apskatām Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā. Šeit, kā pirmie tiks rekultivētas platības, kurās iepriekš bijusi kūdras izstrāde, taču pārtraukta pēdējo 20 gadu laikā, un kūdras slānis, domājams, ir mazāks (precizēt būs iespējams pēc ģeoloģiskās izpētes veikšanas).

Realizējot vides aizsardzības pasākumus SIA „Olaines kūdra” ņems vērā „Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programmu”, akceptēta MK 16.05.2000. Šajā programma 23.nodaļa punkts 21.1.2 paredz mitrāju saglabāšanu nostrādājot purvu un neizmantotas platības

sakārtošanu, t.i. renaturalizācija. Precīzāks renaturalizācijas plāns tiks sastādīts pēc ģeoloģiskās izpētes veikšanas un sekojoši kūdras izstrāde projekta ietvaros.

Rekultivējot platības tiks veikts sekojošs pasākumu komplekss. Pirmkārt, no rekultivējamā poligona novācamī celmi, ražošanas atkritumi (plastikas caurules) un citi atkritumi, viss tas savācams kaudzēs un treilējami uz purva malām, veikta atstāto virs minerālgrunts kūdras slāņa zondēšana un purva biotopu apraksts. Metodika renaturalizācijas veikšanai ir sekojoša: pēc kūdras ieguves pabeigšanas pirmos 3 gadus izstrādātajos laukos nekas netiks darīts, lauku virsmai jābūt līdzēnai un sakārtotai. Šai laikā neskarti paliek arī kartu grāvji un maģistrālie grāvji. Vispirms veģetācija parādās kartu grāvjos, tiem pakāpeniski aizaugot. Pēc tam tiks izņemtas drenāžas caurules, lai uzpludinātu ūdens līmeni laukos. Divu gadu laikā, pēc drenu izņemšanas, laukos, pakāpeniski virzienā no grāvju puses, kā arī lāmu apvidos prognozējama mazmeldru ciņi un bērziņi augšana. 7- 8 gadu laikā no renaturalizācijas procesa uzsākšanas gaidāma sfagnu izveidošanās seklākajās lāmās un iepriekš minētajos grāvjos. Rekultivācijas procesa ietvaros turpmākos gados gaidāma apauguma izveidošanās, t.i. koki, 20- 40 cm diametrā, sasniedzot augstumu 10- 15 metri, krūmi- grīšļi, spilves, avenes, bruklenes, sēnes un sūna (skat. 1.att.). Var konstatēt ka notiek meža biotopu atjaunošana.

Rekultivācijas process nenotiks vienlaicīgi visās platības, tas veicams pakāpeniski, pirmās rekultivējot platības ar vismazāko kūdras slāņa biezumu. Rekultivācijas metodes ir dažādas. Kā piemēru var minēt SIA „Pindstrup” rekultivācijas pieredzi Lielsalu purvā, kur nelielā platībā tika iestādīti sfagni. Taču būtiski atzīmēt, ka katrā purvā izmantot vienādu metodi nav iespējams, jo katra purvu teritorija savā ziņā ir unikāla.